

DE VERKIEZING VAN EEN GEMEENTERAADSLID IN BINDERVELD IN 1839

Rombout Nijssen

Begin 1839 bestond de gemeenteraad van Binderveld uit vijf mannen: burgemeester Stiers, schepenen Diepenrijck en Langenaken, en vier raadsleden Anteunis, Bussy, Duchateau en Ruymen. Toen de burgemeester in het voorjaar van 1839 overleed, was de raad niet meer in getal en moest er een nieuw lid gekozen worden. Anders dan nu, waren er destijds geen partijen of lijsten van kandidaten. Van iedere kiezer werd verwacht dat hij de naam van de persoon die hij lid van de raad wilde zien worden, op een briefje schreef. Wie op de manier de stemmen van meer dan de helft van de kiezers kreeg, werd het nieuwe raadslid.

In het verslagregister van de gemeenteraad van Binderveld voor de jaren 1836-1851 kunnen we lezen hoe de verkiezing voor een nieuw raadslid op donderdag 4 april 1839 verliep.

Die middag kwamen de kiezers om half drie bijeen *in het lokaal voor de kiezing bepaeld*. Daar was een aanplakbrief opgehangen met daarop de namen van de kiezers en de artikelen uit de gemeentewet en uit het wetboek van strafrecht die betrekking hadden op de verkiezingen. Het kiesbureau was samengesteld uit schepenen Diepenryck, die de voorzitter was, en de vier raadsleden die als stemopnemers fungeerden. De gemeentesecretaris, Joannes Dekers, was secretaris van het kiesbureau.

De voorzitter en stemopnemers zaten achter een tafel waarop een metalen doos stond, voorzien van twee sloten, waarvan de voorzitter en een van de stemopnemers er ieder een bewaarden. Nadat de voorzitter er zich van vergewist had dat de doos leeg was, nodigde hij de kiezers uit op een blanco briefje de naam te schrijven van de man die zij graag in de gemeenteraad zouden zien zetelen. Voor meer zekerheid vroeg hij de kiezers *voor zoo veel mogelyk de voornamen en kwaliteyt van de personen aen welke zy hunne stem willen geven* te vermelden.

Dan riep raadslid Ruymen de namen van de kiezers af in alfabetische volgorde. Wie zijn naam hoorde afgeroepen worden, kwam naar voor en gaf zijn stembriefje aan de voorzitter van het kiesbureau, die het in de doos deponeerde. Nadat de aanwezigen hun stem hadden uitgebracht, werd de kiezerslijst nog eens voorgelezen, om eventuele laatkomers nog de kans te geven ook hun stem uit te brengen.

Vervolgens werd de stemdoos geopend en werden de stembriefjes geteld. Dat bleken er 23 te zijn, evenveel als dat er mannen aan de stemming hadden deelgenomen. Dat betekent dat de kandidaat die minstens 12 stemmen – de meerderheid – zou behalen, gekozen zou zijn. Daarop opende Petrus Anteunis, een van de stemopnemers, het ene briefje na het andere en las de namen op de briefjes voor, en gaf de briefjes dan ter controle door aan Martinus Ruymen, een andere stemopnemer.

Het resultaat van de eerste stemronde was:

Petrus Michiels	11 stemmen
Petrus Jan Lynen	10 stemmen
Jan Duchateau	1 stem
Lambert Stiers	1 stem

Aangezien niemand het vereiste aantal stemmen behaald had, werd een tweede stemronde gehouden, waarbij de kiezers nog konden kiezen tussen Michiels en Lynen. Dat leverde 13 stemmen op voor Michiels en 10 voor Lynen. Petrus Michiels werd daarop tot raadslid uitgeroepen. Tot slot werden de stembriefjes, *geene aenleyding tot twyfel of twisting gevende*, verbrand in aanwezigheid van al de kiezers.

Situering van de betrokken personen

Valère Grauwels

Deze tekst gaat over 12 personen: 7 zittende gemeenteraadsleden, waaronder burgemeester Gerard Stiers, die inmiddels is overleden, 4 kandidaten die in aanmerking komen om de vrijgekomen plaats van gemeenteraadslid in te vullen, en secretaris Joannes Dekers. Gerard Stiers overleed op 27 februari 1839. De vergadering vond plaats op 4 april 1839.

Waar woonden deze personen, en hebben zij nog een band met de huidige bewoners van Binderveld?

Bestaande gemeenteraad

Gerard Stiers (*9 januari 1801 – †27 februari 1839)

Gerard Stiers was getrouwd met Marie-Elisabeth Oyen. Hij was molenaar en woonde in de molen aan de grens met Runkelen. Hij was burgemeester van 1830 tot aan zijn overlijden in 1839. Onder de afstammelingen van dit echtpaar bevinden zich twee grote Binderveldse familietakken: Julien (de schoenmaker) en Edelia Bangels-Vanbrabant, en Louis (slager) en Maria Josephina Vanbrabant-Anteunis.

Joannes Langenaken (*29 mei 1768 – †7 mei 1856)

Joannes Langenaken was getrouwd met Catharine Oyen. Hij was timmerman en woonde waarschijnlijk in de Daalstraat, op de plek waar nu huisnummer 42 staat. Onder de afstammelingen van dit echtpaar vinden we de families Henri Patricius Grauls-Jacques, Louis Grauls-Ceuleers en Alfons Goevers-Grauls (Vrancken).

Joannes Diepenrijkx (*12 januari 1810 – †29 mei 1867)

Hij was getrouwd met Maria Josephina Busselen en was landbouwer. Hij woonde in de Hoogstraat, in het huis waar later zijn zoon Evarist nog woonde, die 100 jaar oud werd (nu huidig huisnummer 41). Andere kinderen waren Libert en Maria-Emma, die trouwde met Joannes Ludovicus Beckers (met tak Herbots Gerard). Alfons trouwde met Maria Nathalia Vandermeeren, waaruit de huidige Diepenrijkxtak van Binderveld voortkomt.

Peter Anteunis (*10 november 1799 – †10 december 1887)

Getrouwd met Maria Elisabeth Surinx. Hij woonde in een huis in de Hoevestraat, dat inmiddels is afgebroken, tegenover het huidige huisnummer 43. Hij was de grootvader van de latere schoolmeester Celestin Beckers, die van 1894 tot 1931 les gaf.

Jan Arcadus Bussy (*16 september 1810 – †3 oktober 1863)

Verwant aan verschillende andere personen in dit verhaal. Hij woonde in de buurt van het restaurant "Peppermill" in de Hoogstraat. Zijn vader, Gisbertus Bussy, woonde vanaf 1813 in Binderveld. Zijn oudste zoon, Jan Arcadus, uit het eerste huwelijk, werd geboren in Diepenbeek. De volgende

kinderen kwamen voort uit het tweede huwelijk met de Binderveldse Maria Stiers, de zus van Gerard en Lambert Stiers, die al in dit verhaal voorkomen.

Johannes Jacobus Duchateau (*26 februari 1775 – †16 december 1847)

Getrouwd met Maria Elisabeth Machiels. Hij woonde in de hoeve Mees in de Kruisstraat. Zijn jongere broer Jan was kandidaat-raadslid (zie verder). De familie Plevoets-Deglin is een van zijn afstammelingen.

Martinus Ruymen (*11 juli 1800 – †2 november 1850)

Getrouwd met Marie Michiels. Afstammelingen zijn te vinden in de volgende Binderveldse families: Alard Schats, Eugène Schats, Hinnisdaels-Hayen. Hij woonde in de Kruisstraat, waar zich nu huisnummer 21 bevindt.

Kandidaten nieuw raadslid

Petrus Michiels (*11 juni 1767 – †6 november 1850)

Het nieuw verkozen raadslid. Getrouwd met Anna Margaretha Schurmans en later met Anna Lievesoens. Hij woonde in de Hoogstraat, waar zich nu huisnummer 12 bevindt. Afstammelingen vinden we in de volgende Binderveldse families: Vlekken-Lievesoens Ludovicus, Grauls-Lievesoens Jozef, Ruelens-Vlekken Henri, Alard Schats-Surinx.

Petrus Jan Lijnen (*3 augustus 1795 – † onbekend)

Zijn zus was Maria Francisca Lijnen, de echtgenote van Jozef Antoon de Schrijnmakers, de kasteelheer van Binderveld. Petrus Jan woonde waarschijnlijk ook op het kasteel.

Jan Duchateau (*1783 – †3 februari 1844)

Getrouwd met Anna Catharina Schats. Hij woonde in de Hoevestraat, waar zich nu huisnummer 17 bevindt. Hij was de jongere broer van raadslid Joannes Jacobus Duchateau. Hij had vijf kinderen, die allemaal op jonge leeftijd overleden. Geen afstammelingen in Binderveld.

Lambert Stiers (*3 december 1805 – †2 februari 1867)

Getrouwd met Maria Elisabeth Motmans. Hij was de broer van de overleden burgemeester Gerard Stiers. Hij woonde in de Kruisstraat, waar zich nu huisnummer 36 bevindt (hoeve Plevoets). Er zijn geen huidige Binderveldse afstammelingen bekend.